

Урок медіаграмотності

Як перевіряти повідомлення
у щоденній стрічці

Освіта+ 5–9 класи 45 хвилин

Повідомлення у класному чаті

Навчальний приклад

Відтепер у ліцеї «Обрій» усі уроки починаються о 10:00. Перешли в інші класи!

Якою буде ваша перша дія?

Три можливі рішення

Можу підтвердити

Є доречне джерело та достатні докази.

Даних недостатньо

Потрібна додаткова перевірка.

Є спростування

Надійні докази суперечать твердженню.

Що таке медіаграмотність

**Уміння знаходити, перевіряти,
розуміти та відповідально створювати
медіаповідомлення.**

Сьогодні тренуємо одну її частину: перевірку перед поширенням.

Твердження й оцінка

Можна перевірити

«Гурток починається о 15:00»

Шукаємо розклад або оголошення організатора.

Особиста оцінка

«Це найцікавіший гурток»

Люди можуть мати різні вподобання.

Що тут можна перевірити?

- 01** У гуртку зареєструвалися 12 учнів.
- 02** Це найкращий гурток у школі.
- 03** Заняття відбуваються щоп'ятниці.
- 04** У гуртку 12 учнів, тому він найкращий.

У парах: твердження, оцінка чи їх поєднання?

Де потрібні докази

1 і 3

Перевірні твердження. Правдивість ще належить встановити.

2

Оцінка. Слово «найкращий» тут виражає ставлення.

4

Поєднання. Число 12 можна перевірити, оцінку «найкращий» слід обґрунтувати критеріями.

Пауза перед поширенням

Пауза

Яку емоцію викликає повідомлення?

Автор

Хто відповідає за цей зміст?

Контекст

Коли, де й про кого йдеться?

Докази

На чому ґрунтується твердження?

Зв'язка

Що є в оригіналі та інших доречних джерелах?

Перевірка поза дописом

Відкриваємо джерело окремо й перевіряємо, хто за ним стоїть.

- 1.** Для зміни розкладу шукаємо повідомлення школи самостійно.
- 2.** Для ширшої новини звіряємо доречні незалежні джерела.
- 3.** Копії одного допису не стають незалежними підтвердженнями.

Редакція класного чату

Кожна команда отримує одну справу та пакет джерел.

- 1.** Визначте точне твердження.
- 2.** Зіставте допис із доказами.
- 3.** Оберіть одне з трьох рішень.
- 4.** Підготуйте спокійну відповідь у чат.

6 хвилин на перевірку. Усі назви й події кейсів вигадані.

Справа А Змінений розклад

допис

**Відтепер у ліцеї «Обрій» усі уроки починаються о 10:00.
Перешли в інші класи!**

ПАКЕТ ДЖЕРЕЛ

Оголошення адміністрації ліцею «Обрій» від 12 жовтня: «13 жовтня перший урок 8-Б класу починається о 10:00. Інші класи працюють за звичайним розкладом».

Чи збігаються клас, дата й тривалість зміни?

Справа Б Дев'ять із десяти

ДОПИС

90% учнів нашої школи підтримали ідею провести день без домашніх завдань!

ПАКЕТ ДЖЕРЕЛ

У школі навчаються 300 учнів. В опитуванні невеликого чату добровільно відповіли 10 людей: 9 підтримали ідею, 1 був проти. Інші учні участі не брали.

Про кого насправді свідчить це опитування?

Справа В Фото виставки

14 жовтня в ліцеї «Обрій» відкрили виставку учнівських робіт.

ПАКЕТ ДЖЕРЕЛ

Оригінальна публікація ліцею «Обрій», 14 жовтня: «Сьогодні в коридорі ліцею відкрили виставку учнівських робіт». У публікації розміщено те саме зображення.

Навчальна ілюстрація, створена ШІ.
Подія та назва ліцею вигадані.

Що підтверджує підпис, а чого не видно з самого фото?

Справа Г Відповідь ШІ

допис

Навчальний приклад відповіді ШІ: «Ліцей “Обрій” заснували у 1896 році». Посилань на джерела немає.

ПАКЕТ ДЖЕРЕЛ

На наданій сторінці «Про ліцей» є опис гуртків та шкільних подій. Дату заснування й архівні документи на ній не наведено. Інших матеріалів у справі немає.

Якого джерела бракує для підтвердження року?

Короткий звіт редакції

Твердження Що саме ми перевіряли?

Доказ Яку конкретну деталь знайшли?

Рішення Підтвердження, брак даних чи спростування?

Відповідь Що спокійно напишемо в чаті?

До 40 секунд на команду. Аргумент важливіший за швидкість.

Рішення у справах А та Б

А Є спростування

Разова зміна для 8-Б перетворилася на правило для всього ліцею.

Б Даних недостатньо

90% учасників малого чату не описує думку всієї школи.

Уточнення до Б: думка решти учнів нам невідома.

Рішення у справах В та Г

В Можу підтвердити

Надане першоджерело узгоджується з датою, місцем і подією.

Г Даних недостатньо

У матеріалах справи немає джерела про рік заснування.

Підозра та відсутність доказів самі по собі не є спростуванням.

Зображення та впевнена відповідь

Фото чи відео

**Сам вигляд не
встановлює
походження.**

Шукаємо оригінал.
Звіряємо дату й контекст.

Відповідь ШІ

**Переконливий текст
може містити помилку.**

Перевіряємо твердження
у надійних джерелах.

Редагуємо гучний заголовок

«90% школи вимагає день без домашніх завдань!»

За 2 хвилини напишіть заголовок, який відповідає наявним даним.

Уточніть, кого опитали. Збережіть число без узагальнення на всю школу.

Квиток на вихід

1. Чи доводять 20 перепостів правдивість новини? Чому?
2. Як перевірити допис про новий розклад?
3. У ШІ немає джерела. Це вже доведений фейк?
4. Чому 9 відповідей із 10 не описують усю школу?
5. Який статус має твердження без достатніх доказів?
6. Напишіть одне спокійне речення для уточнення в чаті.

3 хвилини індивідуально. Коротких відповідей достатньо.

Перевіряємо міркування

1. Копії можуть повторювати одну помилку.
2. Самостійно відкрити повідомлення школи та звірити деталі.
3. Поки що бракує даних. Потрібна перевірка.
4. Малий добровільний чат не представляє всю школу.
5. «Даних недостатньо».
6. Наприклад: «Є посилання на оригінальне повідомлення?»

Моя звичка перед поширенням

«Перш ніж переслати повідомлення, я...»

Оберіть одну конкретну дію, яку застосуєте сьогодні.

Джерела для продовження

Digital Inquiry Group Перевірка джерел за межами допису

UNESCO Медіаграмотність і можливі помилки ШІ

Освіта+ Авторські навчальні кейси та сценарій уроку

Повні посилання є в конспекті та нотатках до слайдів.